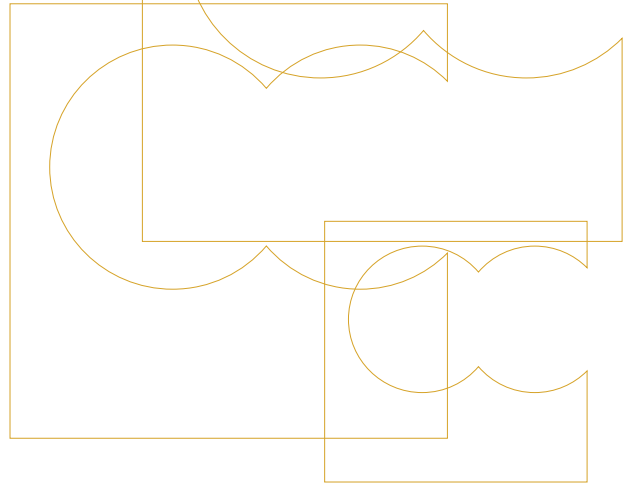

PANDEMIA ETA PANDEMIAK GAZTEENGAN ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN ARTEKO BERDINTASUNAREN DITUEN ERAGINAK

IZASKUN LANDAIDA LARIZGOITIA

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeko zuzendaria

Krisi ezeinek ez die berdin eragiten pertsona guztiei. Beti sortzen die eragin negatibo sakonagoa lehendik kalteberatasun handiagoko egoeran zeudenei, hau da: lan prekarioak dituzten edo enplegurik ez duten pertsoneri; etxerik gabeko pertsoneri; desgaitasunen bat edo gaixotasun kronikoak dituzten pertsoneri; pertsona nagusiei; migratuei, etab. Krisiek, orokorrean, eta, bereziki, COVID-19ak sortutako pandemiak, aurrez existitzen ziren desberdintasunak argi eta garbi ikusarazteko eta handiesteko boterea dute. Era berean, gure gizartean oraindik ere irauten duen emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunaren ondorioz, emakumeek eta neskatoek, kalteberatasun handiagoko talde horien barruan, arrisku gehiago jasan dituzte krisi honetan, diskriminazio, indarkeria eta eskubide-urraketari dagokionez.

Pandemiak modu ezberdinean eragin die emakumei eta gizonari, ez soilik gaixotasunaren prebalentziari dagokionez, baizik eta baita ongizate emozionalaren, familiarako

harremanen, zaintza-arduren, enpleguaren, gizarte-bazterkeria mailen eta abarren ondorioei dagokionez ere. Izan ere, eragin diferentzial horrek ondorioak sortu ditu gazteengan, orokorrean, eta, bereziki, emakume gazteengan, bai lan-eremuan, zein harreman afektiboan eta sozialen eremuan ere, besteak beste.

Lehenik eta behin, COVID-19ak gazteengan izan duen eragina aztertzeke, kontuan izan behar da gazteen taldea ez dela homogeneoa; aitzitik, talde anitza eta heterogeneoa da, bizi-eredu eta -proiektu ezberdinak planteatzen dituena, eta nahiz eta aniztasun hori beren indargunea izan, aniztasuna bera ere erronka handi bat da beren premiei erantzuteko neurriak planteatzeko unean.

Ez dugu ahaztu behar gazteek, orokorrean, zailtasunak izaten dituztela kalitatezko lan bat lortzeko edo etxebizitza bat eskuratzeko orduan, eta horrek, azken finean,

zailtasunak sortzen dituela bizi-proiektu independenteei ekiteko; zailtasun horiek, gainera, areagotu egin dira pandemiak sortutako krisiaren ondorioz.

Era berean, kontuan izan behar dugu emakume gazteek zailtasun gehiago izaten dituztela, emakumeak izateaz gain, gazteak izateagatik ere jasaten baitute diskriminazioa, eta diskriminazio hori areagotu egin daitekeela diskriminazio anizkoitza jasaten dutenen kasuan, esaterako: emakume gazte nekazariak, emakume migratuak, emakume arrazatuak, desgaitasunak dituztenak, etab.

Enplegua ardatz hartuz gero, gazteek oztopo handiak izaten dituzte, esaterako, kalitatezko lanaren gabezia, aldi baterako lan-kontratuak, lan-baldintza okerrak, etab. Pandemiak bortizki murriztu ditu lan-munduan txertatzeko aukerak, eta ondorioz, etorkizun bat irudikatzeko aukera. Gazteentzat eskuragarri zeuden lan gehienek behin-behinekotasun eta prekaritate ezaugarriak zituzten dagoeneko pandemia aurretik; beraz, krisi honek ondorio oso larriak izan ditu soldata duin bat irabazteko, eta, hortaz, bizitza autonomo bat izateko orduan. Emakume gazteen kasuan, egoera hori areagotu egiten da, kasu askotan enplegu prekario feminizatuak betetzen baitituzte.

Egoera honek ziurgabetasun izugarri handia eta lan-eremuko etorkizun zalantzagarrria sortu ditu, eta horrez gain, gazteei harreman sozialak izateko aukera kendu die, sasoi horretan hain garrantzitsua izaten dena. Gainera, gazteek, konfinamenduan, intimitate-espazio ia guztiak galdu zituzten. Kontu horiek modu erabakigarrian eragin diote

nerabe eta gazteen osasun mentalari, are gehiago neska eta emakume gazteei, denbora gehiago eman baitute online-jardueretan, eta horrek arrisku handia sortzen baitu jazarpen- eta indarkeria-egoeren aurrean.

Espazio birtualek lehendik zutena baino protagonismo handiagoa izan dute online harremanetan, eta horrez gain, kasu askotan, genero-rolak indartu dira espazio horietan, esaterako: neska gazteek hainbat iruzkin jasan behar izan dituzte sareetan, gorputzen lehia sortu da, gorputzak gehiago hipersexualizatu dira edo inguruneke presioa izan da. Era berean, neska gazte askok bakartzea jasan behar izan dute, bikoteek sare sozialen bidez kontrolatu dituztelako.

Bestetik, azterlan hau argitaratu dugu eta gure webgunean eskuragarri jarri: "Berdintasuna pandemia-garaian. COVID-19aren eragina genero-ikuspegitik". Azterlan horretan, pandemiak emakumeengan, orokorrean, sortutako hainbat ondorio jaso dira, honako hauekin lotzen direnak, besteak beste: zaintza-lanen ginkarga (pertsone nagusiak zaintzeko edo haurren eskolaz kanpoko zerbitzuak eten egin dira); zaintzarekin lotutako lan-jarduerak; gehienbat emakumeen presentzia duten eremuak, esaterako, osasun-arreta, farmaziak, zaharren egoitzak, etxek etxeko laguntza-zerbitzua, garbiketa-zerbitzuak, elikadura-merkataritzak, etab.

Kopuruek ere adierazten dutenaren arabera, emakumeek bete dituzte pandemiari aurre egiteko lan gehienak, ez soilik etxeetan, baita arlo sanitarioarekin eta soziosanitarioarekin zuzenago lotutako lanpostuetan ere. Eta, era berean, feminizatutako eremu

askoren prekarietate-baldintzen (soldata txikiak, gainkarga, behin-behinekotasuna, etab.) ondorioz, enplegu-suntsiketak ondorio larriagoak izan ditu emakumeen artean.

Zalantzarik gabe, pandemiak gehiago ikusarazi ditu gure gizartearen gabezia eta desberdintasun asko. Horren ondorioz, krisi honetatik ateratzen garenean, aukera bat izan dezakegu egoera horien aurrean aldaketa bat sustatzeko, gizartea desberdintasuna sortzen duen egitura izan ez dadin. Horretarako, bai genero-ikuspegia bai ikuspegi intersekzionala izan behar dira kontuan, pertsona bakoitzak bizi dituen errealitateak ezberdinak direlako eta denak izan behar direlako kontuan.

Eztabaida feministak presentzia handia izan du pandemian zehar, eta nabarmen utzi du genero-ikuspegia txertatu egin behar dela osasun-krisi global honen ondorio sozial eta ekonomiko larriei eta emakume eta gizonengan izan dituen eragin ezberdinei erantzuna emateko.

Hala azaldu dute baita ere, argi eta garbi, Nazio Batuek, Europar Batasunak edo Lanaren Nazioarteko Erakundeak, besteak beste, zeinek emakumeen eta gizonen premia ezberdinak zein abiapuntu-egoera ezberdinak ere

kontuan izateko eskatzen baitigute. Izan ere, genero-ikuspegia txertatzeak baldintzatu egingo du, neurri handi batean, krisi honetatik nola aterako garen.

Beraz, azterketa zehatza egin behar da, eta azterketa horrek errealitatearekin bat egin beharko du, ahal den heinean, COVID-19aren askotariko dimentsioek neska eta mutil gazteengan izan duten eragin diferentziala ezagutu ahal izateko, eta honako hauei bide emateko: batetik, neska eta mutil gazteen arteko kontratazioan eta batzuen eta besteen arteko emantzipazioan gaur egun dagoen arrakala saihesteko, eta, bestetik, COVID-19ak neska eta mutil gazteen osasun mentalean izan duen eraginean genero-ikuspegia txertatzeko.

Erronka izugarri handia da. Gogoratu behar dugu belaunaldi batek bi krisi jasan dituela jarraian, eta ondorioz, sektoreanitzeko itunak beharko direla modu zehatzean eta berritzailean erantzun ahal izateko.

Gaitasun eta konpromiso handiko gazteria dugu. Ziur nago aukera bat ematen badiegu, gizarte honek behar dituen berrikuntzak eta eraldaketak bultzatuko dituztela. Haiek dira gure etorkizuna eta itxaropena.